

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2018. május 15.

TÁRSADALOMISMERET

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2018. május 15. 14:00

Időtartam: 240 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Az írásbeli vizsga két részből áll.

I. rész – társadalomismeret és jelenismeret

II. rész – gazdasági és pénzügyi ismeretek

Az írásbeli dolgozat végső pontszámát (maximum 75 pont) az I. rész (maximum 55 pont) és a II. rész (maximum 20 pont) pontszámának összege adja meg.

I. rész

Társadalomismeret és jelenismeret

1. Esszé

Az alábbiakban két téma címét találja. Válasszon a megadott témákból egyet! Az adott témáról 20-25 soros esszé formájában foglalja össze gondolatait! Fogalmazza meg saját véleményét, álláspontját, és érveljen mellette! Említsen egy-két tartalmat alátámasztó vagy illusztráló példát, esetet! Válaszában legalább kétféleképpen közelítse meg a témát! (Csak az egyik téma kidolgozásáért jár pont.)

- A) A szocializáció szinterei**
vagy
- B) A magyar társadalom szerkezetében bekövetkezett változások a rendszerváltás után**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

15 pont	
----------------	--

2. Forráselemzés

Elemesse a leírtakat 10-15 sorban a megadott kérdések alapján!

Klári egy vidéki hipermarket pénztárosa. Üzletvezetői, bolti eladói és pénztárosi bizonyítványainak nem sok hasznát vette. Az első interjún kerek perec közölték vele, hogy legfeljebb betanított munkásként tudják alkalmazni, csak így éri meg a cégnek. Hat órára vették fel, de sokkal többet dolgozik. »Tíz órát dolgozunk, szinte megállás nélkül. Amikor lejár a hat óra, kicsekkoltatnak minket, hogy hivatalosan úgy tűnjön, végeztünk aznapra, de aztán hátul vissza kell mennünk, és folytatnunk kell a munkát még minimum négy órán át. Kétféle jelenléti ív van, egy hivatalos és egy, amelyen a tények szerepelnek. Amikor csúc szezon van, tizenhárom órát is dolgozunk szünet nélkül, túlórapénzről pedig szó sem lehet. Az egyik kolléganőm egyszer rosszul lett, ő aznap úgy állt fel, hogy nem jön többet vissza. A többiekkel az lett a taktikánk, hogy a vevők előtt kéredzkedünk ki a mosdóba, hogy kínos legyen a csoportvezetőnek nemet mondania.«

Megkérdezem: szóltak, megkerestek valakit a panaszu kkal? Szóltunk, persze – válaszolja Klári –, mit gondolsz, mit válaszoltak? »Százán jönnek a helyetekre, menjetek csak, ahova akartok!« Még azt is hozzátették, hogy pereljük csak be őket bátran, remek ügyvédjük van, és a büntetések ellenére sokkal jobban megéri a cégnek, mint ha mindenkit nyolc órára jelentenek be, és kifizetik a túlórákat is.

Forrás: <http://www.nlcafe.hu/ezvan/20131212/kizsakmanyolas-munkahelyi-jogok/> (szerkesztett változat)

- a) Milyen csapdában vergődik Klári?
- b) Milyen következményekkel jár(hat) a szerződés nélkül végzett munka Klári számára?
- c) Milyen következményekkel jár(hat) a munkavállaló szerződés nélküli foglalkoztatása a munkaadó számára?

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

megyében gyűjtött szemetet, 203 találkozási ponton (Budapesten kívül) 13590 regisztrált önkéntes töltötte a zsákokat.”

Forrás: <http://onkentes.gov.hu/2016/04/12/mindjart-itt-a-teszedd-2/> (szerkesztett változat)

Mi az önkéntesség szerepe a társas együttélésben?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7 pont	
---------------	--

4. Fogalom megnevezése

Az Alaptörvény I. cikkének (1) bekezdésében a következő mondat áll:

„AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsődrendű kötelezettsége.”

Válaszoljon a kérdésekre!

a) Mit nevezünk alapvető emberi jognak?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) Nevezzen meg legalább négyet az alapvető emberi jogok közül!

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

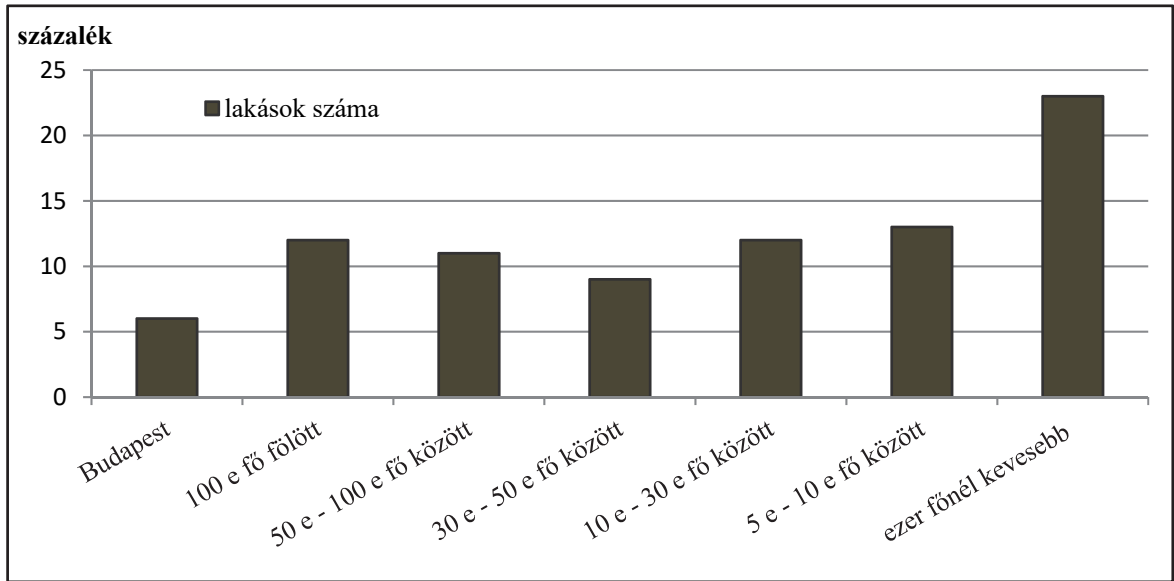
.....

5 pont	
---------------	--

5. Grafikon elemzése

Az alábbi grafikon az üresen álló lakások arányát mutatja a települések népességnagysága szerint. Elemezze a grafikonot, és válaszoljon a kérdésekre!

(Magyarország, 2015)

Forrás: <http://ingatlanmuhely.reblog.hu/csak-3-gyerekek-szulessenek-vagy-ujlakasok> (szerkesztett változat)

a) Milyen arányú (hányszoros) az eltérés a grafikon legkisebb és legnagyobb értéke között?

.....

.....

b) Melyik két településtípusban egyezik meg az üresen álló lakások aránya?

.....

.....

c) Milyen társadalmi, demográfiai okokra vezethető vissza, hogy az ezer főnél kevesebb lakosú településeken magas az üresen álló lakások száma? Legalább négy okot soroljon fel!

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6 pont	
---------------	--

6. Értelmezés

Az alábbiakban az Országgyűlés működésére vonatkozó állításokat talál. A szöveg és saját ismeretei alapján válaszoljon a kérdésekre!

Az Országgyűlés megbízatása az alakuló üléssel kezdődik, és az új Országgyűlés alakuló üléséig tart.

Az Országgyűlést az Alaptörvényben meghatározott esetekben (sikertelen kormányalakítás, vagy ha az Országgyűlés március 31-ig nem fogadja el a központi költségvetést) a köztársasági elnök feloszthatja.

Az Országgyűlés működésének alapvető, garanciális szabályairól az Alaptörvény rendelkezik, a működési rend részletes szabályait pedig a házszabályi rendelkezések állapítják meg. Ezek egy részét az Országgyűlésről szóló törvény, más részét az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló országgyűlési határozat tartalmazza.

Az Országgyűlés döntéseit tagjai többségének részvételével, rendszerint egyszerű többséggel hozza meg, de az Alaptörvény módosításáról, a sarkalatos törvényekről és a parlament működésével kapcsolatos egyes kérdésekről csak az Alaptörvényben vagy a házszabályi rendelkezésekben előírt minősített többséggel dönthet. Ugyancsak különleges többséget igényelnek a legfontosabb személyi döntések (pl. a közjogi tisztségviselők megválasztása) is.

Forrás: [http://www.parlament.hu/orszaggyules#Az Országgyűlés működése \(szerkesztett változat\)](http://www.parlament.hu/orszaggyules#Az%20Országgyűlés%20működése)

a) Mikor sikertelen a kormányalakítás?

.....

.....

.....

b) Mi az azonos az Országgyűlésről szóló törvényben és az országgyűlési határozatban?

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

c) Mi a különbség az Országgyűlésről szóló törvény és az országgyűlési határozat között?

.....

.....

.....

.....

d) Mit jelent a minősített többség fogalma?

.....

.....

.....

e) Mit jelent az abszolút többség fogalma?

.....

.....

.....

.....

5 pont	
---------------	--

7. Kiválasztás

Az alábbiakban a politológiában használt néhány fogalom olvasható. Írja a fogalom mellé a hozzá tartozó helyes meghatározás betűjelét!

- 1. állam
- 2. hatalom
- 3. uralom

- A) Feladata a jogszabályok alkotmányosságának vizsgálata, az alkotmányos rend és az alkotmányban biztosított alapjogok védelme.
- B) Egy meghatározott területen élő népesség felett gyakorolt közhatalom, amely kizárólagos jelleggel dönt a közügyekben, és a legális fizikai kényszerítés monopóliumával rendelkezik.
- C) Társadalmi erőfölény, amely az adott egyénnek (vagy csoportnak) aktuálisan lehetőséget nyújt arra, hogy érdekeit mások ellenállásával szemben is érvényesíteni tudja.
- D) Meghatározatlan nagyságú terület, amelyet valamilyen sajátos jellege miatt (pl.: fekvés, domborzat, lakosság, gazdasági jelleg) egységesnek tekintünk.
- E) Engedelmisségen alapul, az emberek egy megadható köre meghatározott tartalmú parancsoknak engedelmeskedik.
- F) A közösség legfőbb irányító szerve: a közösség életére, működésére vonatkozó szabályok meghozatalára jogosult. Évente többször, de legalább egyszer ülésezik.

3 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8. Érvelés

Írjon legalább két-két érvet a napjainkban ismét fellángoló budapesti dugódíj (= városi úthasználati díj) bevezetése mellett és ellen!

a) Érvek a dugódíj bevezetése mellett:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) Érvek a dugódíj bevezetése ellen:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. Meghatározás

Írja a fogalmak mellé a meghatározást!

A) Nevezze meg a tökéletes verseny három összetevőjét!

.....

.....

.....

.....

B) Mit jelent az, hogy a pénznek elszámolási eszköz funkciója is van?

.....

.....

.....

.....

C) Mit nevezünk a makrogazdaságban megtakarításnak?

.....

.....

.....

.....

D) Mit nevezünk inflációnak?

.....

.....

.....

.....

E) Mi a különbség a valuta és deviza között?

.....

.....

.....

.....

5 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

.....

.....

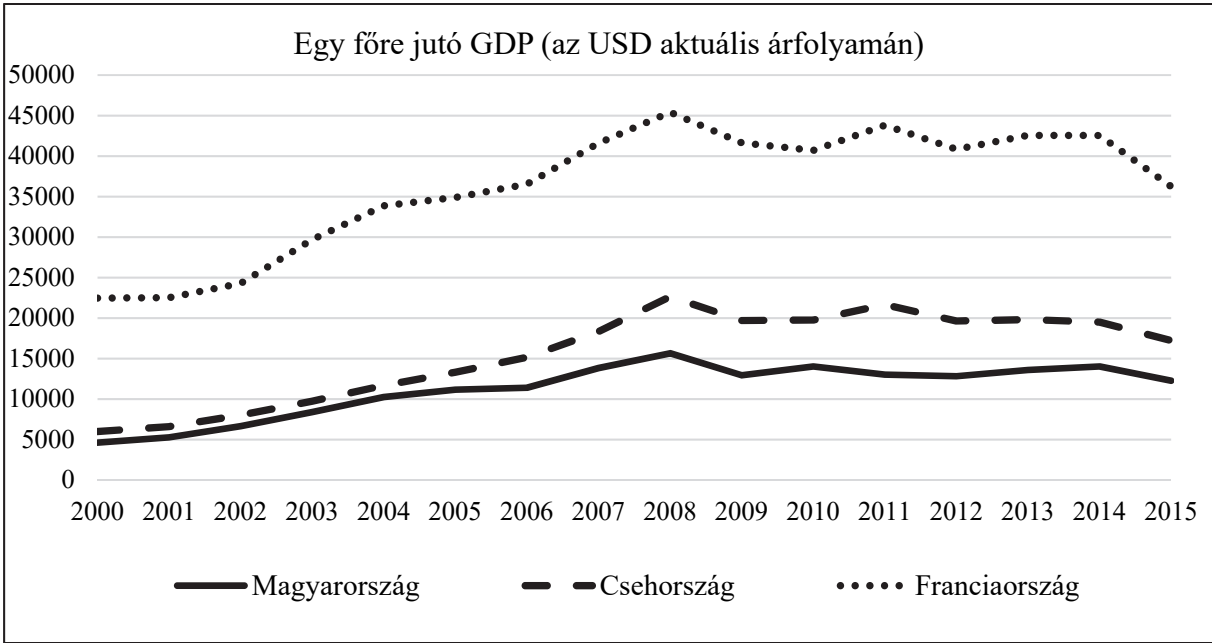
.....

.....

5 pont	
---------------	--

4. Grafikon elemzése

Az alábbi ábra segítségével elemezze Franciaország, Csehország és Magyarország GDP-jének és GNI-ának alakulását 2000 és 2014 között, majd válaszoljon a kérdésekre!

Forrás:
https://www.google.hu/publicdata/explore?ds=d5bncppjof8f9_&met_y=ny_gdp_pcap_cd&idim=country:HUN&hl=hu&dl=hu#!ctype=l&strail=false&bcs=d&nselm=h&met_y=ny_gdp_pcap_cd&scale_y=lin&ind_y=false&rdim=region&idim=country:HUN:CZE:FRA&ifdim=region&tstart=971906400000&tend=1445205600000&hl=hu&dl=hu&ind=false
(szerkesztett változat)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- Milyen makrogazdasági jellemzőket mutat meg a GDP, illetve a GNI?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Milyen tendenciák olvashatók le a GDP, illetve a GNI alakulását ábrázoló grafikonokból?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Elegendő-e egy ország gazdasági helyzetének jellemzésére ez a két mutató?
Indokolja a választ!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. rész Társadalomismeret és jelenismeret	pontszám	
	maximális	elért
1. Esszé	15	
2. Forráselemzés	10	
3. Elemzés	7	
4. Fogalom megnevezése	5	
5. Grafikon elemzése	6	
6. Értelmezés	5	
7. Kiválasztás	3	
8. Érvelés	4	
I. rész összesen	55	
II. rész		
Gazdasági és pénzügyi ismeretek	pontszám	
	maximális	elért
1. Esszé	5	
2. Meghatározás	5	
3. Esettanulmány	5	
4. Grafikon elemzése	5	
II. rész összesen	20	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma	75	

dátum

javító tanár

Feladatsor	pontszáma egész számra kerekítve	
	elért	programba beírt

dátum

dátum

javító tanár

jegyző